

PIRLS

2021

Lasten lukutaito ja muita PIRLS 2021 -tutkimuksen tuloksia

Kaisa Leino

Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos

PIRLS

Vertailukelpoisten maiden pistemäärät PIRLS 2021 -tutkimuksessa

Singapore **587** Hongkong (Kiina) **573**
Englanti ✕ **558**

Suomi **549** Puola **549** Taiwan **544**
Ruotsi **544**

Australia ✕ **540** Bulgaria **540** Tšekki **540**
Tanska **539** Norja (5) **539** Italia **537**
Macao (Kiina) **536** Itävalta **530**
Slovakia **529** Alankomaat **527** Saksa **524**
Uusi-Seelanti **521** Espanja **521**
Portugali **520** Slovenia **520** Malta **515**
Ranska **514** Serbia **514** Albania **513**
Kypros **511** Belgia (fl) **511** Israel ✕ **510**
Turkki **496** Belgia (ra) **494** Montenegro **487**
Pohjois-Makedonia **442** Azerbaidžan **440**
Uzbekistan **437** Oman **429** Kosovo **421**
Brasilia ✕ **419** Iran ✕ **413** Jordania **381**
Egypti **378** Etelä-Afrikka ✕ **288**

Suomi

2011: **568**

2016: **566**

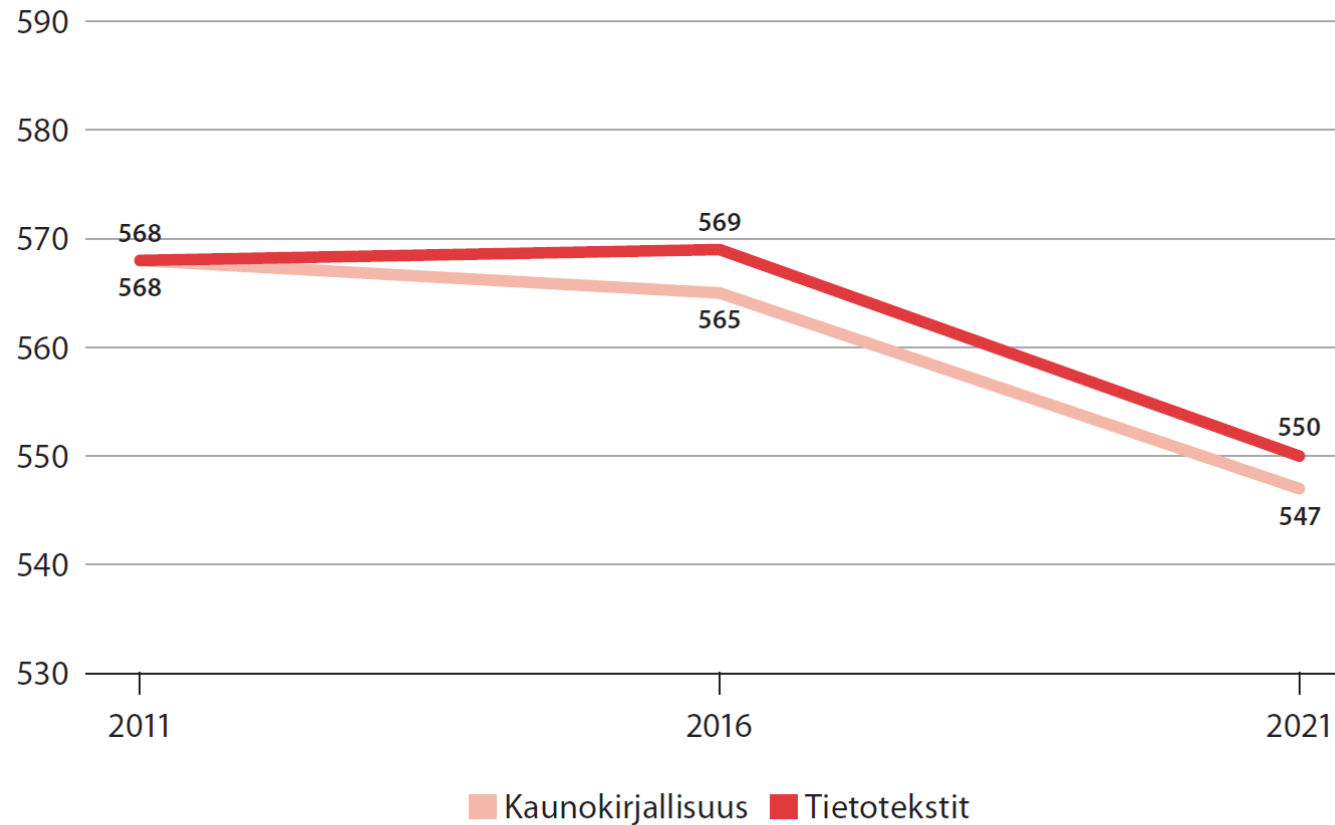
2021: **549**

- Tilastollisesti merkitsevästi korkeampi pistemäärä kuin Suomella
- Tilastollisesti merkitsevästi matalampi pistemäärä kuin Suomella

PIRLS

Lukemisen tarkoitus: kirjallisen kokemuksen saaminen sekä tiedon hankkiminen ja käyttäminen

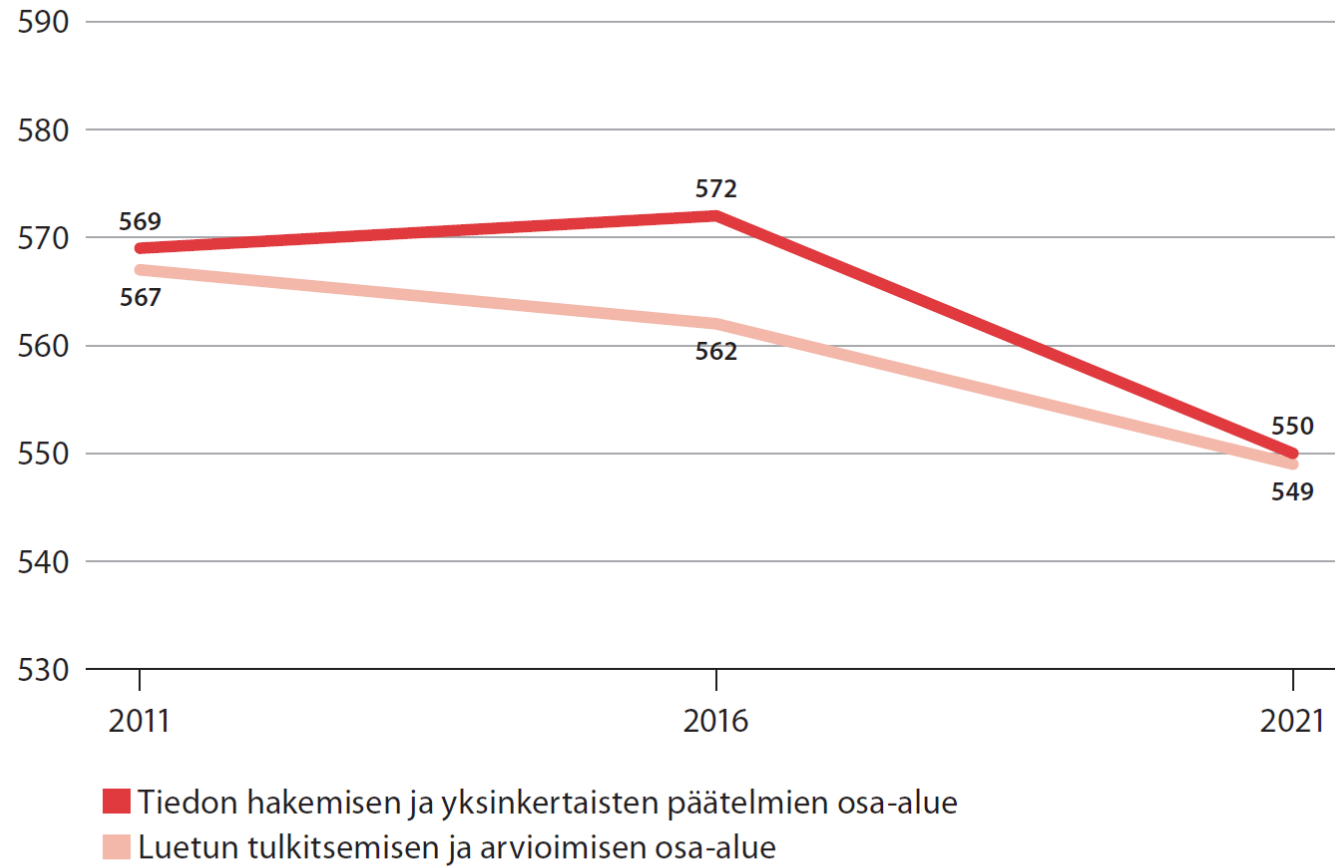

Kuvio 3.6 Kaunokirjallisuuden ja tietotekstien lukutehtävien pistemäärät Suomessa 2011, 2016 ja 2021

PIRLS

Lukemisen prosessit

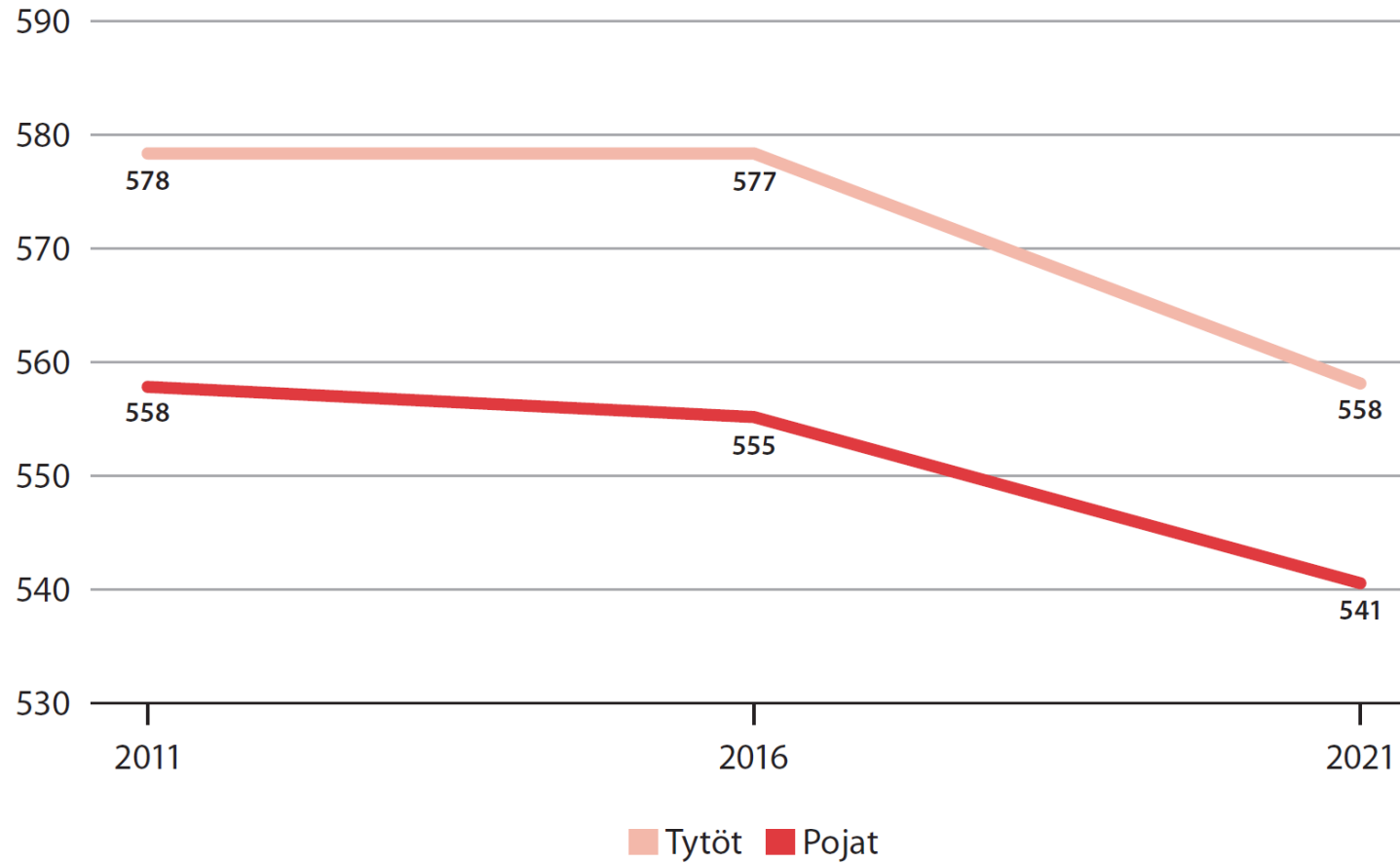

Kuvio 3.7 Lukemisen prosessien osa-alueiden pistemäärät Suomessa 2011, 2016 ja 2021

PIRLS

Sukupuolierot

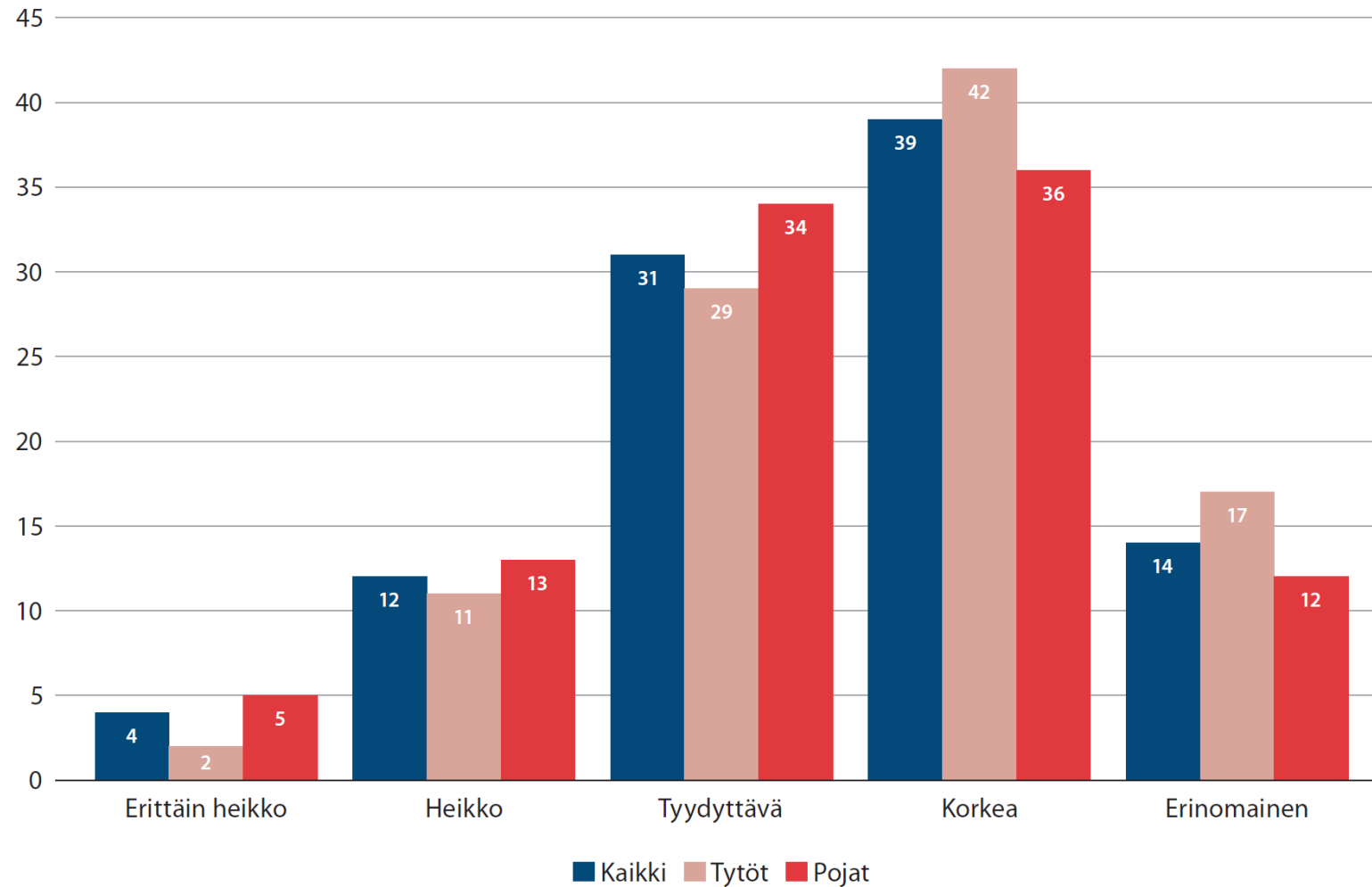

Kuvio 3.2 Suomalaistytöiden ja -poikien pistemäärät 2011, 2016 ja 2021

PIRLS

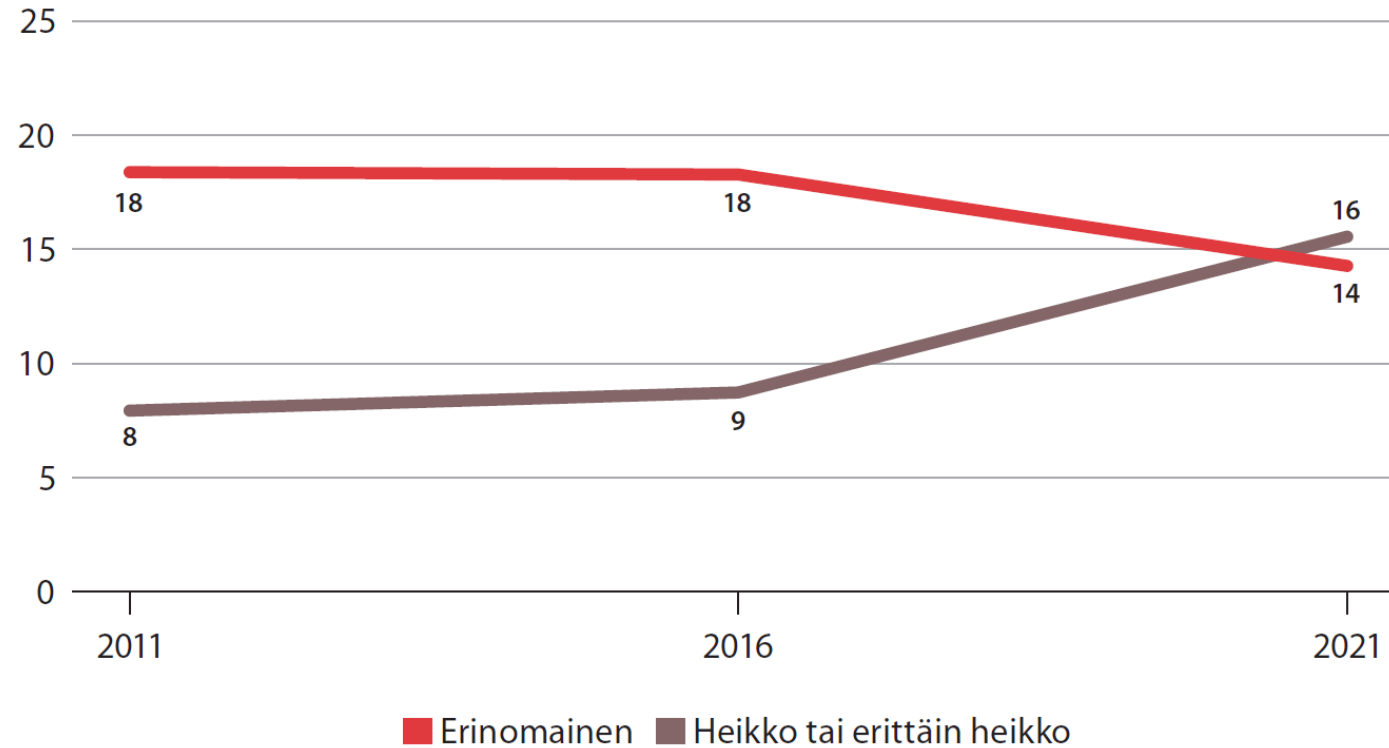

Suoritustasoille jakautuminen

Kuvio 3.4 Suomalaisoppilaiden jakautuminen eri suoritustasoille kokonaistuloksen ja sukupuolen mukaan

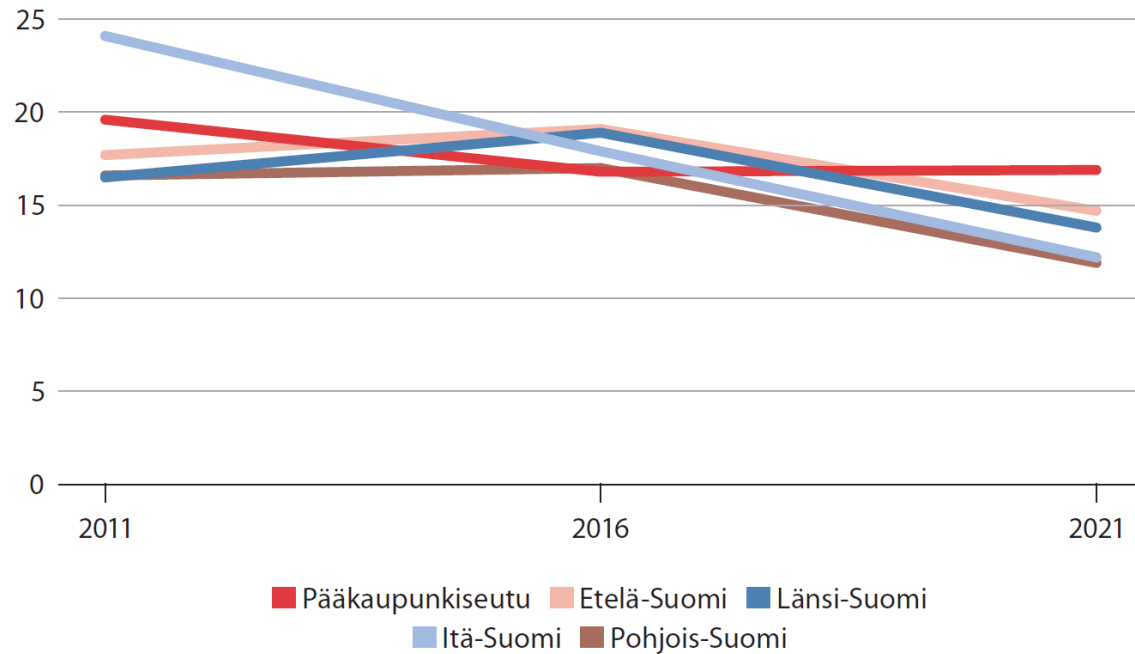
Erinomaisten ja heikkojen lukijoiden määrän kehitys

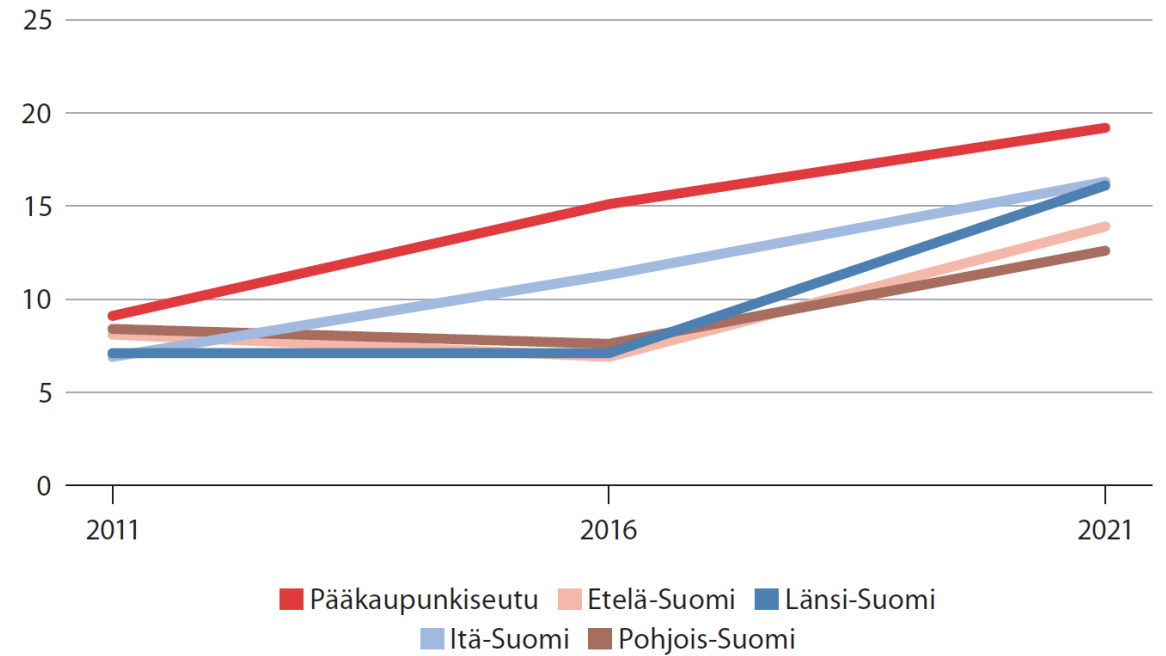
Kuvio 3.5 Erinomaisen osaamistason ja heikon tai sitä alemman osaamistason saavuttaneiden oppilaiden prosenttiosuudet Suomessa 2011, 2016 ja 2021

Alueelliset erot erinomaisten ja heikkojen lukijoiden määrässä

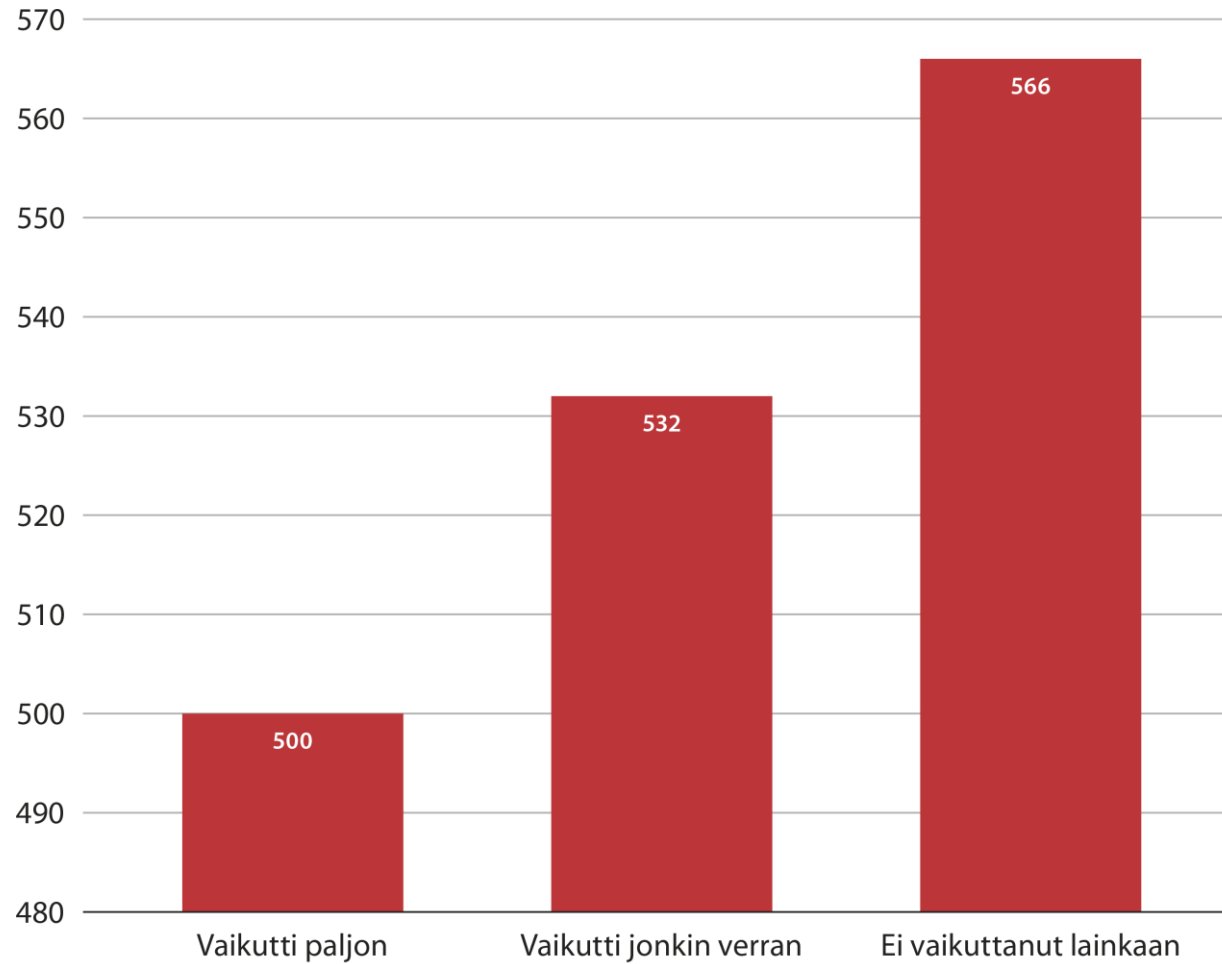
Kuvio 3.9 Erinomaisten lukijoiden prosenttiosuudet eri alueilla 2011, 2016 ja 2021

Kuvio 3.10 Heikkojen tai erittäin heikkojen lukijoiden prosenttiosuudet eri alueilla 2011, 2016 ja 2021

Koronapandemia

Kuvio 7.2 Suomalaisoppilaiden lukutaitotuloksen yhteys oppilaalle pandemiasta seuranneisiin vaikutuksiin vanhempien arvioimana

School is
CLOSED

PIRLS

Oppilaan kielitausta

Ensimmäistä kertaa poimittiin yliotos suomenruotsalaisista kouluista: 59 koulua, 1497 oppilasta
Suomenkielisten ja ruotsinkielisten koulujen oppilaiden välillä ei merkitseviä eroja

	Pistemäärä 2021
Suomenkieliset koulut: kaikki oppilaat	550
Ruotsinkieliset koulut: kaikki oppilaat	546
Suomenkieliset koulut: tytöt	558
Ruotsinkieliset koulut: tytöt	555
Suomenkieliset koulut: pojat	541
Ruotsinkieliset koulut: pojat	537

Myös muutokset vuodesta 2016 samanlaisia: suomenkielisten tulos laski 16 pistettä,
ruotsinkielisten tulos laski 15 pistettä

PIRLS

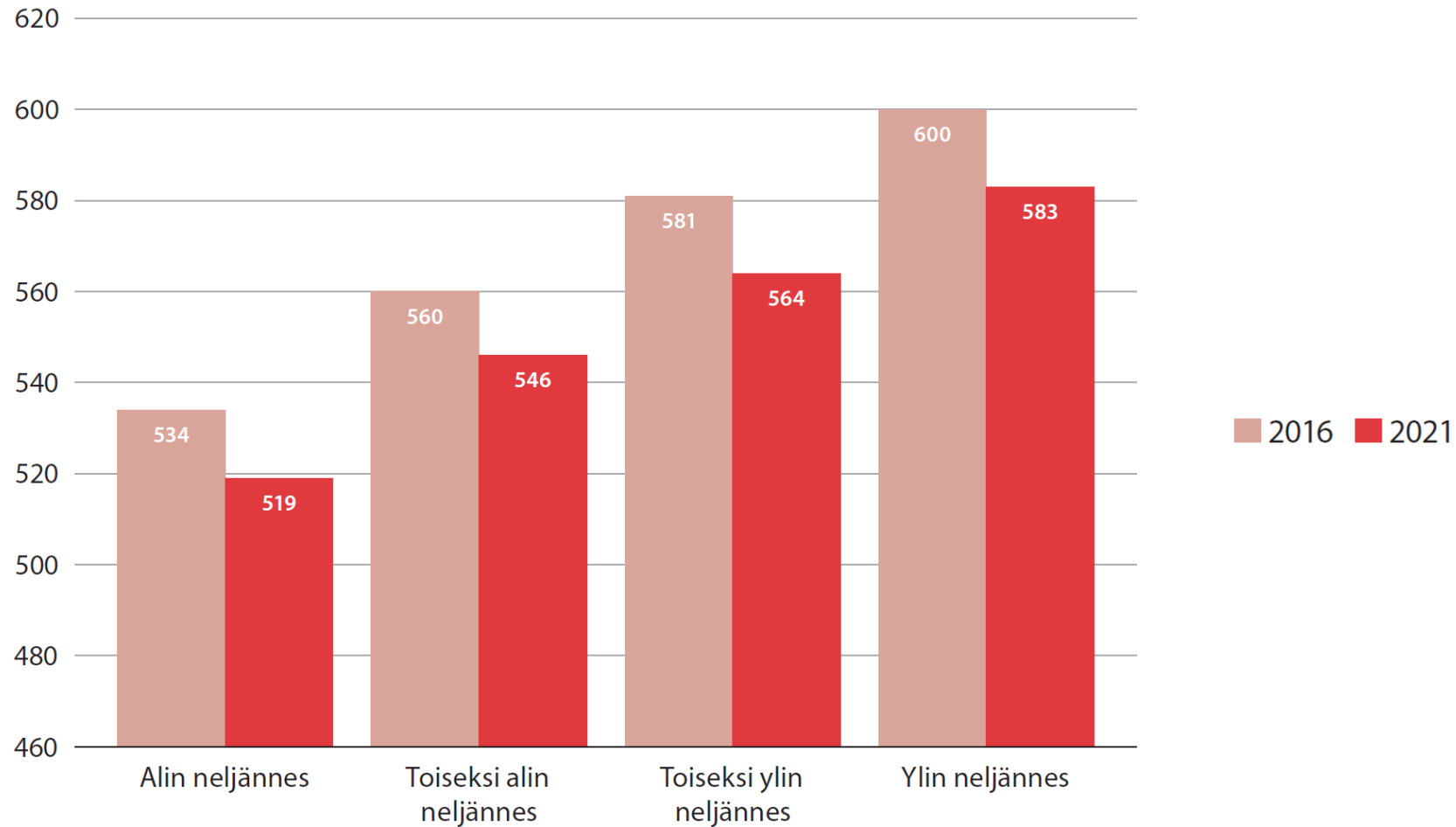
Oppilaan kielitausta

Taulukko 3.4 Lukutaidon keskiarvot oppilaan syntymämaan ja kotona puhutun kielen mukaisissa ryhmissä

	Oppilaiden lukumäärä	% koko aineistosta	Pistemäärän keskiarvo
Oppilas syntyi Suomessa	6 200	95	555
Oppilas syntyi muussa maassa, mutta muutti Suomeen alle 3-vuotiaana	123	2	533
Oppilas syntyi muussa maassa, mutta muutti Suomeen 3-vuotiaana tai tätä vanhempana	176	3	476
Oppilas puhuu kotona koulun opetuskieltä aina tai lähes aina	5 882	84	555
Oppilas puhuu kotona koulun opetuskieltä joskus	989	14	513
Oppilas ei puhu kotona koulun opetuskieltä koskaan	130	2	492
Oppilas puhui koulun opetuskieltä ennen koulunkäynnin aloittamista	6 259	97	555
Oppilas puhui muuta kieltä kuin koulun opetuskieltä ennen koulunkäynnin aloittamista	197	3	472

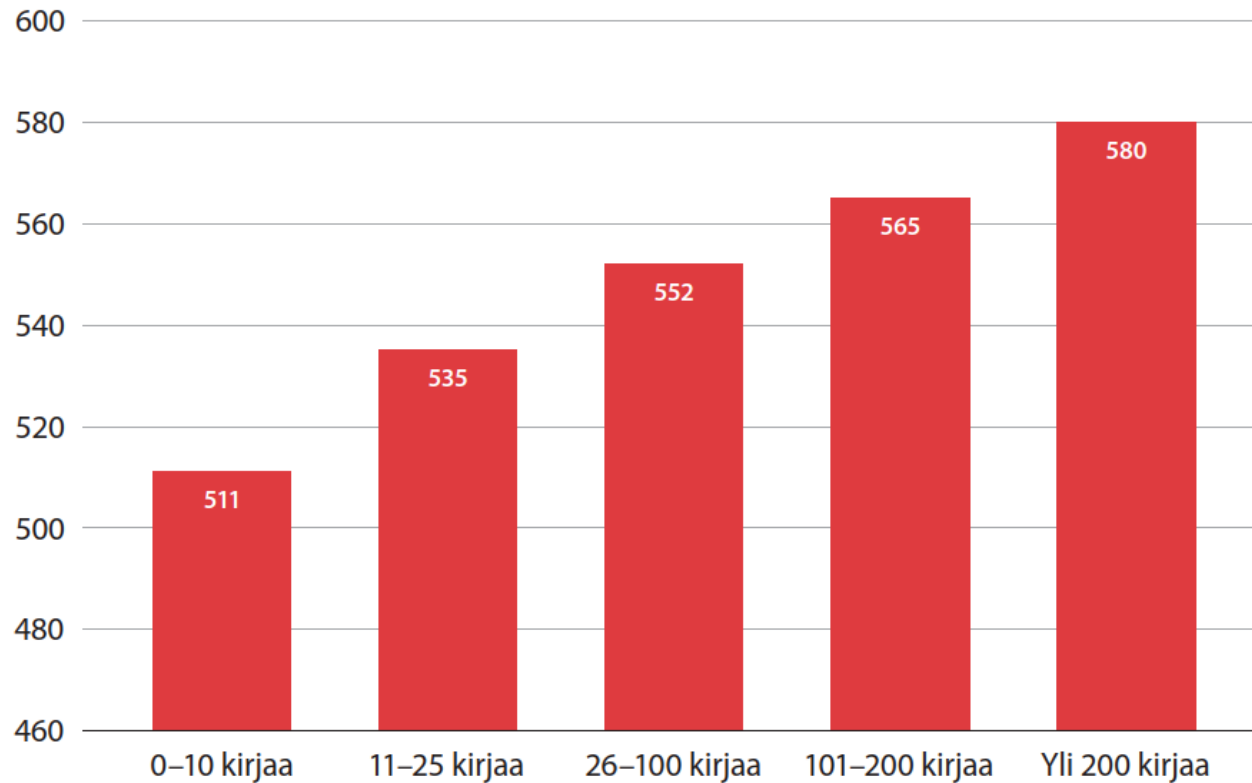

Kodin sosioekonominen asema (opiskelua tukevat resurssit)

Kuvio 5.1 Lukutaitotulosten ja kodin opiskelua tukevien resurssien yhteys Suomessa 2016 ja 2021

Kodin kirjojen määrä

Kuvio 5.4 Kodin kirjojen määrän ja lukutaitopistemäärän yhteys Suomessa 2021

Varhaista lukutaitoa tukevat toimet vanhempien kanssa

Taulukko 5.2 Varhaista lukutaitoa tukevien toimien useus suomalaisvanhempien ilmoittamana

Ennen kuin lapsenne aloitti peruskoulun, kuinka usein te teitte tai joku kotonanne teki seuraavia asioita lapsenne kanssa?	Usein	Joskus	Ei koskaan tai tuskin koskaan
Keskustelitte asioista, joita olitte tehneet	85	15	0
Luitte kirjoja	72	27	1
Luloitte lauluja	47	43	9
Luitte ääneen kylttejä ja etikettejä	43	48	9
Kirjoititte kirjaimia ja sanoja	41	53	6
Keskustelitte siitä, mitä olitte lukeneet	37	56	7
Kerroitte tarinoita	35	57	8
Leikitte kirjainleluilla (esim. kirjainpalikoilla)	18	59	22
Pelasitte sanapelejä	17	61	22

Mitä oppilas lukee

Taulukko 4.2 Eri tekstilajien lukemisaktiivisuus (%-osuus suomalaisoppilaista)

Oppilas luki	Joka päivä tai lähes joka päivä (%)	Kerran tai kaksi viikossa (%)	Kerran tai kaksi kuukaudessa (%)	Ei koskaan tai tuskin koskaan (%)
sosiaalisessa mediassa (esim. Instagramissa, WhatsAppissa) julkaistuja tekstejä	53	20	11	16
sarjakuvia (paperilta tai netistä)	24	28	25	23
kertomuksia paperille painetuista kirjoista	21	27	26	26
kirjoja, joissa kerrotaan asioista (esim. suosikkiurheilijasta, lemmikkieläimistä tai paikasta, jossa on käynyt)	18	27	30	25
kertomuksia jonkin laitteen (esim. tietokoneen, tabletin, puhelimen) näytöltä	18	25	27	30
tietoja sisältäviä tekstejä netissä (esim. Wikipedia)	15	30	33	23
paperisia sanomalehtiä	11	22	27	39
blogeja	11	16	20	52
sanomalehtiä netissä	6	13	22	59
aikakauslehtiä (paperilta tai netistä)	6	13	22	59

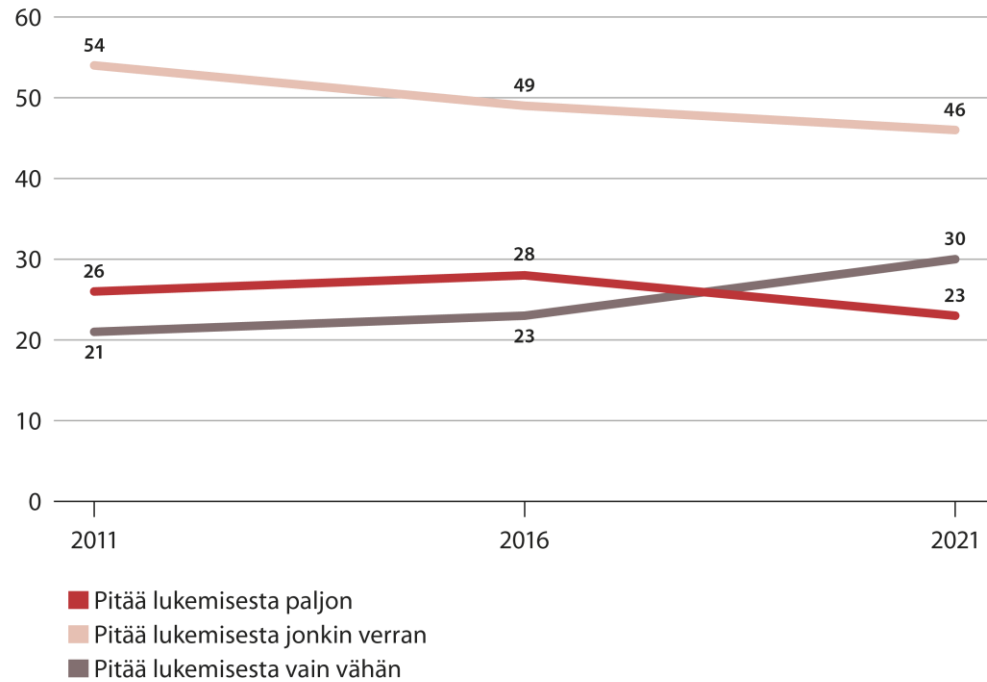
Taulukko 1. Suomalaisnuorten valitsemat kirjojen lukemisen mediamuodot PISA 2018 -aineistossa

	Kaikki (n = 5 437)	Tytöt (n = 2 716)	Pojat (n = 2 721)
Luen kirjoja harvoin jos koskaan	45 %	34 %	56 %
Luen kirjoja useimmiten paperimuodossa	38 %	49 %	27 %
Luen kirjoja yhtä usein paperimuodossa ja digitaalisilla laitteilla	9 %	10 %	7 %
Luen kirjoja useimmiten digitaalisilla laitteilla	8 %	7 %	10 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

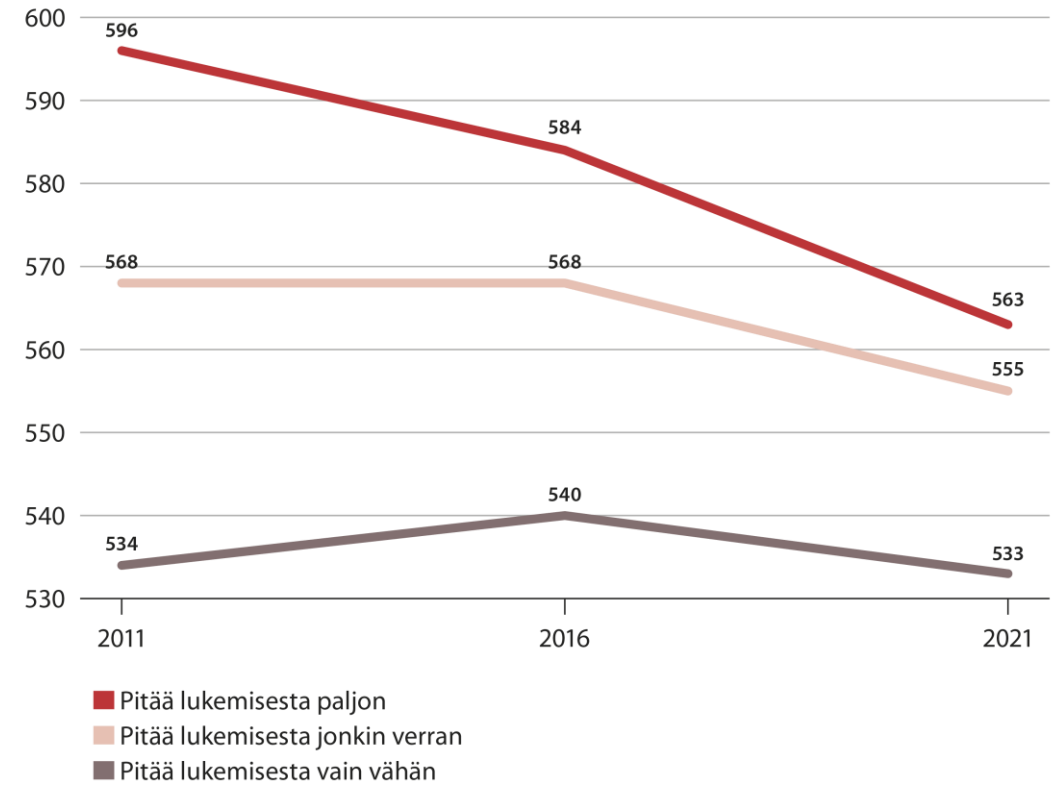
PIRLS

Lasten lukemisesta pitäminen

Kuvio 4.1 Oppilaiden lukemisesta pitäminen Suomessa 2011, 2016 ja 2021

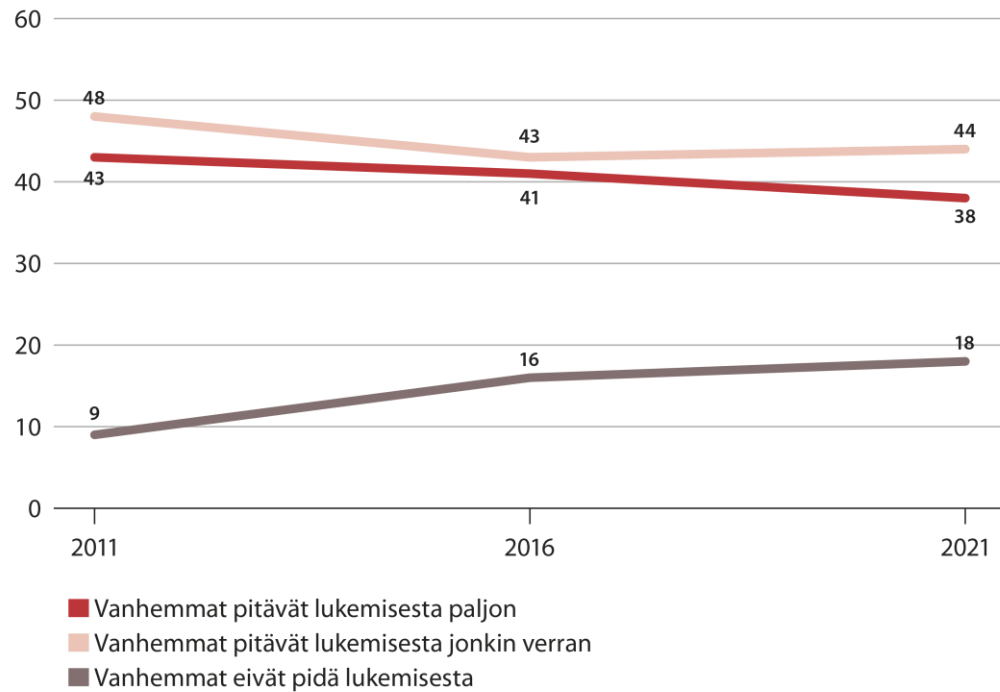

Kuvio 4.2 Lukemisesta pitämisen yhteys lukutaidon pistemäärään Suomessa 2011, 2016 ja 2021

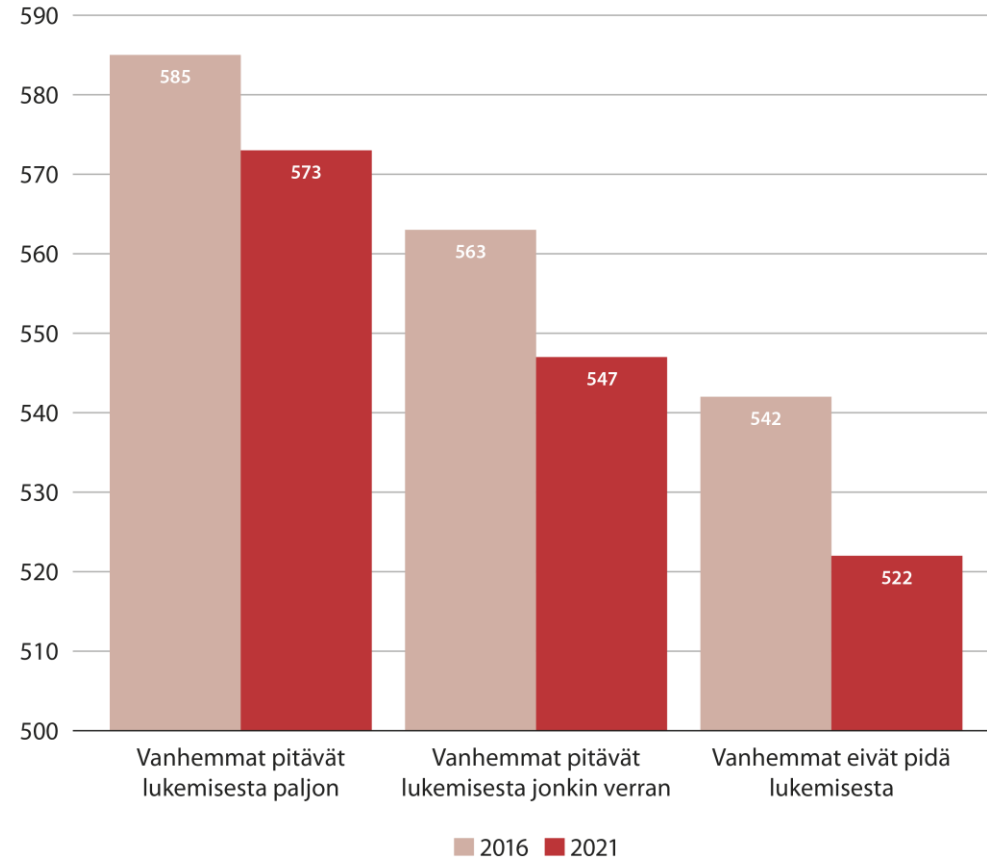

Vanhempien lukemisesta pitäminen

Kuvio 5.2 Vanhempien lukemisesta pitäminen Suomessa 2011, 2016 ja 2021

Kuvio 5.3 Lukutaitotulosten ja vanhempien lukemisesta pitämisen yhteys Suomessa 2016 ja 2021

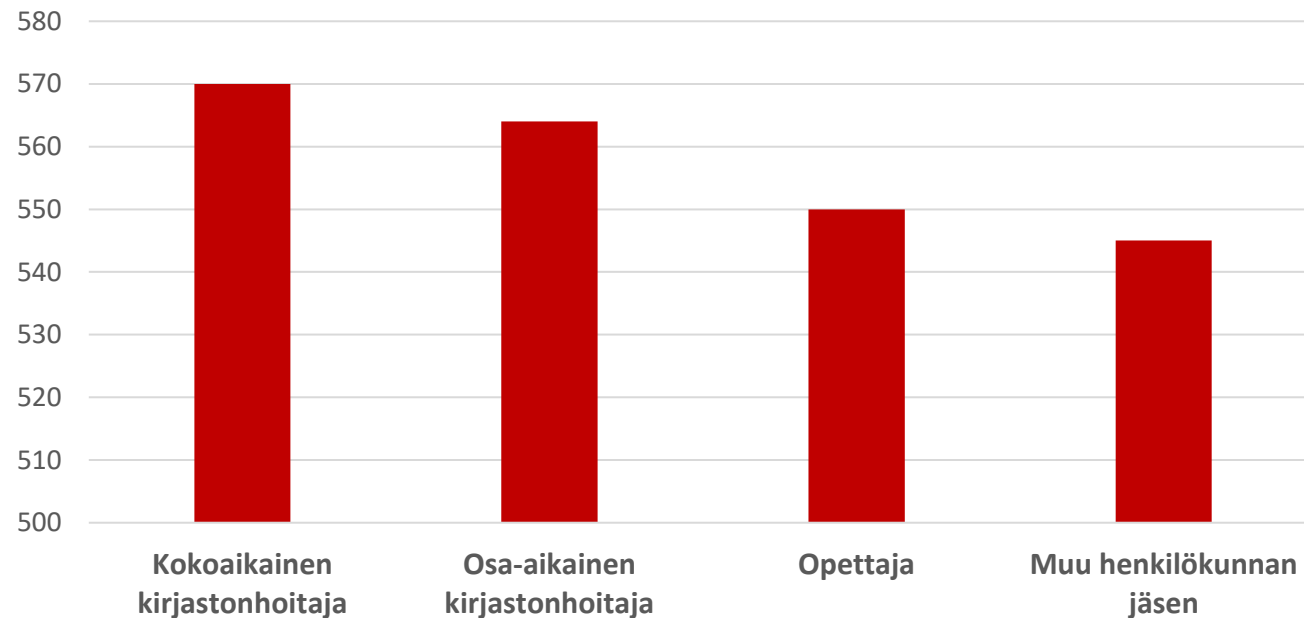
Perheen kirjastossa käynti

- Oppilaista 70 % ilmoitti, että vanhempi tai huoltaja vei hänet kirjastoon vähintään kuukausittain
- Vanhemman mukaan joku perheenjäsen kävi lapsen kanssa kirjastossa ennen peruskoulun aloittamista
  - vähintään kerran kuukaudessa: 64 % -- keskiarvo 560 pistettä
  - ei koskaan tai tuskin koskaan: 7 % -- keskiarvo 525 pistettä
- Vanhemman mukaan joku perheenjäsen kävi lapsen kanssa kirjastossa vuosiluokilla 1–4
  - vähintään kerran kuukaudessa: 55 % -- keskiarvo 560 pistettä
  - ei koskaan: 7 % -- keskiarvo 532 pistettä

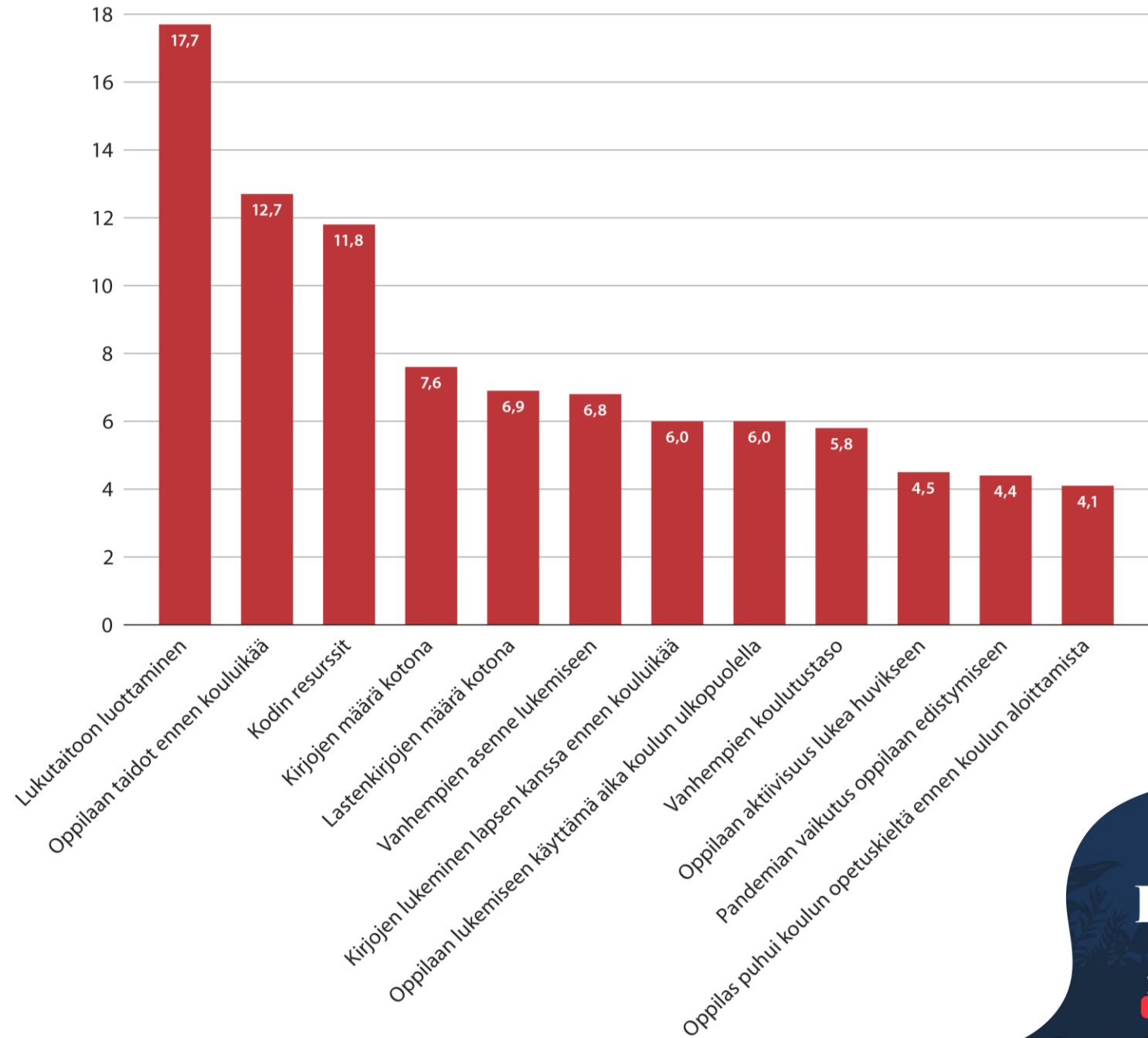

Koulujen kirjastot ja kirjastoyhteistyö

- Koulukirjasto oli 67 %:ssa kouluista; 55 %:lla luokista oli luokkakirjasto; 40 %:lla kouluista säännöllisesti vieraileva kirjastoauto
- 66 % opettajista kertoi vievänsä luokkansa vähintään kerran kuukaudessa kirjastoon (muu kuin luokkakirjasto), (72 % vuonna 2016)
- Oppilaat lainasivat kirjoja
  - 2021: vähintään kerran kuukaudessa 64 %; ei koskaan 11 %
  - 2016: vähintään kerran kuukaudessa 77 %; ei koskaan 5 %
- Koulukirjaston toiminnasta vastaavan henkilön ja oppilaiden lukutaidon välillä oli yhteys:

PIRLS 2021 -tutkimuksessa lukutaidon vaihtelua eniten selittäviä oppilastason tekijöitä

PIRLS

Kiitos mielenkiinnostanne!

Lisätietoja ja raportti osoitteessa <https://ktl.jyu.fi/pirls>